

Metodický pokyn č. 1/2021

kterým se blíže upravují pravidla pro:

1. **Komunikaci mezi Ministerstvem zemědělství (dále jen „ministerstvo“), kontrolními orgány a kontrolními organizacemi; předávání informací mezi kontrolními organizacemi**
2. **Analýzu rizik a její tvorbu**
3. **Druhy kontrol**
4. **Hlášení závažných nesouladů majících vliv na ekologický status produktu, podněty k zahájení řízení o přestupku a prověřování podnětů od ministerstva**
5. **Kontrolní a certifikační mechanismy, opatření při zjištění nesouladu majícího vliv na ekologický status produktu**

Č. j.: MZE-21116/2021-18132

Určeno:

Ekologickým zemědělcům;
Kontrolním organizacím (KEZ o.p.s., Biokont CZ, s.r.o., ABCERT AG, organizační složka, BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s r.o.).

K využití:

Kontrolním orgánům (ÚKZÚZ, SZPI, SVS)

Právní úprava:

- Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů (dále jen „nařízení Rady (ES) č. 834/2007“);
- Nařízení Komise (ES) č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu (dále jen „nařízení Komise (ES) č. 889/2008“);
- Nařízení Komise (ES) č. 1235/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o opatření pro dovoz ekologických produktů ze třetích zemí (dále jen „nařízení Komise (ES) č. 1235/2008“);
- Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ekologickém zemědělství“);

1. Komunikace mezi ministerstvem, kontrolními orgány a organizacemi; předávání informací mezi kontrolními organizacemi

Podle článku 92, odst. 5 nařízení Komise (ES) č. 889/2008: „Členské státy přijmou vhodná opatření a zavedou dokumentované postupy, aby umožnily výměnu informací mezi všemi kontrolními orgány, které určily, nebo všemi kontrolními subjekty, které schválily v souladu s článkem 27 nařízení Rady (ES) 834/2007, včetně postupů pro výměnu informací pro účely ověření osvědčení uvedeného v čl. 29 odst. 1 uvedeného nařízení.“

1.1 Způsob komunikace a rozsah předávaných informací

- 1.1.1 Způsob komunikace ministerstva s jednotlivými kontrolními organizacemi (dále jen „KO“) a kontrolními orgány je určen příslušnými smlouvami a dohodami. Všechny KO a kontrolní orgány budou mít zajištěn přístup do registrů ministerstva.
- 1.1.2 KO jsou povinny zasílat vždy nejpozději 5. den daného měsíce na ministerstvo plány kontrol všech svých inspektorů pro aktuální měsíc s vyznačením stanoveného stupně rizika jednotlivých podniků na základě analýzy rizik.
- 1.1.3 Vzhledem k požadavku na sjednocení rozsahu předávaných informací a potřebě jejich aktualizace, jsou **KO povinny vzájemně si předávat** v případě přestupu klientů zejména následující dokumenty a informace o konkrétním podniku:
- kopie hodnocení provedených kontrol za poslední 2 roky;
 - kopie vydaných osvědčení o původu produktů ekologického zemědělství za poslední 2 roky;
 - přehled výměr v EZ (ekologické zemědělství) mimo LPIS (veřejný registr půdy);
 - přehled zjištěných nesouladů za poslední 2 roky;
 - přehled uložených a dosud nerealizovaných nápravných opatření;
 - informaci o rizikových skutečnostech a zařazení dle analýzy rizik.

2. Analýza rizik a její tvorba

- 2.1 KO má vypracovanu vlastní analýzu rizik, která je základním dokumentem pro plánování všech typů kontrol, plánování odběru vzorků a pro určení dalšího postupu při zjištění nesrovnalostí a porušení platných předpisů EZ. **Smyslem této analýzy je pak zejména prevence rizik.** Tyto postupy jsou součástí vlastních předpisů KO a jsou důsledně uplatňovány.
- 2.2 Dokumentaci o postupu při analýze rizik předkládají KO ministerstvu podle článku 92c, odst. 2 nařízení Komise (ES) č. 889/2008.
- 2.3 Hodnocení podniků, ve smyslu rizika, nesmí být založeno pouze na základě již zjištěných nesouladů. Součástí analýzy musí být individuální zhodnocení i dalších rizikových okolností nezávislých na faktickém porušování legislativy, na jejichž

základě KO riziko v každém konkrétním podniku předjímá. Na základě analýzy pak KO daný podnik zařadí do příslušné úrovně závažnosti rizika, které musejí být nejméně tři (nízká, střední a vysoká).

2.4 Seznam základních rizikových faktorů a závažných nesouladů, které musejí být při provádění analýzy rizik zohledněny:

Rizikové faktory:

- velikost podniku (finanční obrát, obrát surovin, počet chovaných zvířat, součást konvenčního holdingu, rodinné a vlastnické vztahy);
- souběžné hospodaření EZ a KONV (konvenční), i těch umožněných předpisy EZ;
- souběžná výroba EZ a KONV, zvýšená pravděpodobnost záměny bioproduktů;
- spolupráce s dalšími subjekty (využívání služeb, technologií, skladů apod.);
- importy ze třetích zemí;
- historie podniku (délka působení v EZ, zkušenosti, střídání KO);
- úroveň připravenosti podniku na EZ při vstupu do EZ;
- problémy v živočišné výrobě (vysoká úmrtnost, brakace, množství nucených porážek; nemocnost, technický stav stájí apod.);
- využívání některých výjimek (odrohoování, nákupy konvenčních krmiv či zvířat);
- provázanost s podniky vlastněnými jiným členem rodiny;
- odůvodněné vnější podněty od veřejnosti nebo institucí;
- časté dodatečné certifikace;
- sankce udělené KO v rámci vlastních opatření.

Závažné nesoulady, které je třeba vždy hodnotit jako vysoké riziko:

- odepření vstupu inspektorovi do podniku, neposkytnutí součinnosti při kontrole (pokud není řešeno výpovědí smlouvy);
- s podnikem bylo vedeno v posledních 2 letech řízení o přestupcích ministerstvem a byla při něm udělena sankce;
- použití vstupů nepovolených pro EZ, např. POR (prostředky ochrany rostlin), hnojiv, osiv, veterinárních léčiv, stimulátorů růstu apod.;
- použití GMO (geneticky modifikovaný organismus);
- je překračován limit 170kg N/ha zemědělské půdy;
- klamavé označování bioproduktů a biopotravín;
- závažná porušení pohody zvířat (např. zvířata nejsou pouštěna do výběhu nebo není o tom vedena evidence, vysoká úmrtnost, špatný zdravotní stav, vazné ustájení či jinak významně nevyhovující podmínky ustájení);
- nenahlášení důležitých změn v popisu podniku a praktických opatření k dodržování pravidel EZ;
- chybějící nebo nedostatečně vedené evidence, které prokazují rovnováhu mezi vstupy a výstupy, jednoznačně identifikují postupy a činnosti včetně oddělení EZ/PO/KONV produktů nebo zda evidovaný stav zvířat odpovídá skutečnosti.

2.5 Seznam může být doplňován dle potřeb a poznatků KO.

2.6 Odběr vzorků na základě analýzy rizik

2.6.1 Pravidla pro odběr vzorků jsou upravena samostatným metodickým pokynem. Podle článku 65 odst. 2. nařízení Komise (ES) č. 889/2008 počet vzorků, které mají být každoročně odebrány a podrobeny analýze kontrolním orgánem nebo KO, odpovídá 5 % z celkového počtu jimi kontrolovaných subjektů.

Výběr hospodářských subjektů, u nichž se mají odebrat vzorky, vychází z obecného vyhodnocení rizika nesouladu s pravidly ekologické produkce. Toto obecné vyhodnocení zohlední všechny fáze produkce, přípravy a distribuce.

- 2.6.2 Článek 65 dále ukládá povinnost odebrat vzorek **vždy**, když existuje podezření na použití nepovolených produktů nebo způsobů produkce. Vzorky odebrané z tohoto důvodu se nezapočítávají do uvedeného minimálního počtu 5 %.
- 2.6.3 Při sestavování plánu podniků určených v daném roce k odběru vzorků **musí být přihlíženo k analýze rizik** s tím, že by do plánu měly být přednostně zařazovány podniky s vyšší úrovní rizika v oblasti kontaminace nepovolenými látkami.

3. Druhy kontrol

3.1 Základní druhy kontrol a jejich vazba na analýzu rizik

3.1.1 Vstupní kontrola

- a) u osoby dosud neregistrované v EZ dojde k analýze rizik na základě této kontroly i předem zjištěných informací. KO posoudí připravenost podniku na vstup do EZ z pohledu praktické možnosti plnění podmínek EZ a přiřadí podniku úroveň rizika
- b) u již registrované osoby (v případě přestupu klientů) posoudí nová KO úroveň rizika také s přihlédnutím k úrovni rizika stanoveného předchozí KO v rámci povinné výměny informací
- c) vstupní kontrola nenahrazuje řádnou kontrolu podle bodu 3.1.2.

3.1.2 Řádná kontrola (pravidelná)

- i. Probíhá mimo jiné též na základě analýzy rizik, která pomůže stanovit zejména nejvhodnější období resp. roční dobu vzhledem k zaměření produkce podniku a jednotlivých rizik vyplývajících z typu produkce v závislosti na ročním období. U zemědělských podniků s rostlinnou výrobou musí být provedena v době vegetace resp. do sklizně certifikované plodiny. U zpracovatelů a výrobců, kteří zpracovávají souběžně konvenční produkty a bioprodukty, má probíhat v době, kdy je zpracováván bioprodukt.
- ii. Tuto kontrolu provede KO u všech svých hospodářských subjektů alespoň jednou za rok.

3.1.3 Následná kontrola (nařízená)

Provádí se za účelem ověření splnění uložených nápravných opatření.

3.1.4 Dodatečná namátková kontrola (nařízená)

- i. Podle článků 65 odst. 4 a 92c odst. 2. nařízení Komise (ES) č. 889/2008 provádí KO namátkové, zpravidla neohlášené kontroly, založené na vyhodnocení rizika. Tato kontrola proběhne u alespoň 10 % hospodářských subjektů, s nimiž má KO uzavřenu smlouvu.
- ii. Při sestavování plánu podniků určených v daném roce k namátkové kontrole musí být přihlíženo k analýze rizik s tím, že by do plánu měly být přednostně zařazovány podniky s vyšší úrovní rizika.

3.1.5 Neohlášená kontrola

- i. Podle článku 92c odst. 2. nařízení Komise (ES) č. 889/2008 proběhne alespoň 10 % všech kontrol provedených dle článku 65 odst. 1. a 4. nařízení Komise (ES) č. 889/2008 (řádných a namátkových) neohlášeně.
- ii. Neohlášenou kontrolou se rozumí taková kontrola, jejíž konání není oznámeno kontrolované osobě předem.

3.1.6 KO si může, v rámci svých vnitřních postupů, stanovit i další druhy kontrol.

4. Hlášení závažných nesouladů majících vliv na ekologický status produktu, podněty k zahájení řízení o přestupku a prověřování podnětů od ministerstva

4.1 Hlášení závažných nesouladů majících vliv na ekologický status produkce

4.1.1 Závažným nesouladem je míněn zejména takový nesoulad, který odpovídá zařazení do nejvyšší kategorie rizika resp. má vliv na ekologický status produkce.

4.1.2 V případě, že KO zjistí takový nesoulad, ohlásí ho na ministerstvo do 3 pracovních dnů od **prokazatelného** zjištění, a to e-mailem, datovou schránkou nebo písemně. V případě, že neshoda byla zjištěna u subjektu, který má uzavřenu smlouvu s jinou KO, ohlásí tuto neshodu do 3 pracovních dnů rovněž této KO a zároveň upozorní ministerstvo (např. v kopii oznamovacího e-mailu). Vyšetřování této neshody provede příslušná KO **okamžitě** po obdržení podnětu. V případě, že bude vyšetřování pokračovat u dalšího klienta jiné KO a bude potřeba předat informace jiné KO, předání informací proběhne do 3 pracovních dnů od zahájení šetření.

4.1.3 V případě odepření kontroly oznámí KO ihned telefonicky tuto skutečnost Oddělení ekologického zemědělství ministerstva, aby byla možná rychlá reakce k vykonání případné úřední kontroly.

4.1.4 V případě, že se jedná o závažnou okolnost nebo podezření na porušování **jiné než ekologické legislativy**, jakým je např. týrání zvířat nebo okolnost ohrožující bezpečnost potravin, hlásí se tato skutečnost **okamžitě** na ministerstvo a příslušný další orgán (Státní veterinární správa, Státní zemědělská a potravinářská inspekce, případně Policie České republiky).

4.1.5 V hlášení na ministerstvo je vždy uveden jasný popis skutečností, které se podařilo o nesouladu k danému termínu zjistit, kroků uskutečněných KO a informace, jaké další instituce byly o nesouladu informovány. V případě oznámení notifikace nebo v případě vyšetřování notifikace KO podá ministerstvu následující informace:

- Výsledek šetření (vyloučení nebo nevyloučení příčiny kontaminace v daném podniku, informaci, zda byla identifikována příčina kontaminace. **KO důsledně vyhodnotí, jaká má podnik přijatá praktická, preventivní a nápravná opatření k zabránění kontaminace a zda je správně aplikuje v praxi. V případě, že došlo k pochybení, KO ve svém zhodnocení uvede, jak se dále postupovalo.**

- Vzorkování – v případě, že je zboží k dispozici, odebere se vzorek – postup dle metodického pokynu 7/2016 – KO **nechá provést chemický rozbor zahrnující látku, která byla při notifikaci zjištěna.**
- Informaci, co se stalo se zbožím (staženo z trhu, prodáno jako konvenční, na skladě).
- Analýza rizika daného podniku.
- Informaci, zda zboží po prošetření má nebo nemá status bio.

4.1.6 Ministerstvo a KO účinně spolupracují při řešení všech problémů, které to vyžadují. Proto musí být ministerstvo odpovídajícím způsobem včas informováno, jak je uvedeno výše.

4.2 Podněty k zahájení řízení o přestupku

4.2.1 Zjištění závažného nesouladu resp. podezření na spáchání přestupku podle § 33 nebo § 33a zákona o ekologickém zemědělství, **vždy vede** k podání podnětu na zahájení řízení o přestupku.

4.2.2 KO zjištěný nesoulad oznámí na ministerstvo jak uvedeno výše a provede bez zbytečných odkladů jeho důsledné prošetření. Zjištěné skutečnosti poté neprodleně zpracuje a zašle na ministerstvo jako podnět na zahájení řízení o přestupku.

4.2.3 Podnět má obsahovat takové podklady, které umožní ministerstvu jako správnímu orgánu řádné dokazování.

Jedná zejména tyto podklady:

- a) výsledky analýzy odebraných vzorků;
- b) kvalitní fotodokumentace;
- c) vyjádření kontrolované osoby, jak k nesouladu došlo;
- d) relevantní evidence, účetní doklady.
V případě řešení podezření na nepovolené použití POR také:
- e) čísla a stavy okolních konvenčních pozemků s fotodokumentací;
- f) popis nebo fotodokumentace aktuálního stavu oddělení dotčených ekologických pozemků od sousedních konvenčních pozemků.

4.2.4 Podnět k zahájení řízení o přestupku musí obsahovat mimo jiné jasné stanovisko KO ve smyslu:

- a) zda se dle indicií jednalo o úmyslnou aplikaci nepovolených přípravků;
- b) jaký je dle KO zdroj kontaminace;
- c) zda mohl kontrolovaný subjekt kontaminaci zabránit;
- d) zda byl nebo nebyl odebrán (pozastaven) certifikát.

4.2.5 Ministerstvo všechny získané podklady vyhodnotí a poté učiní konečné rozhodnutí, zda v daném případě zahájí řízení o přestupku.

4.3 Prověřování podnětů od ministerstva

4.3.1 V případě, že ministerstvo obdrží informaci (podnět od jiné osoby, než je KO) o možném nesouladu u některé osoby registrované v EZ, kterou nebude moci vyhodnotit pouze na základě této informace, může se obrátit na příslušnou KO s žádostí o její prošetření. KO takový podnět prošetří a výsledek ohlásí v těchto lhůtách:

- u nesouladů, které budou patrně vyžadovat notifikaci k Evropské komisi nebo u jinak závažných nesouladů do 5 pracovních dnů (KO sdělí ministerstvu veškeré informace uvedené v bodě 4.1.5) a v případě, že bude vyšetřování pokračovat a bude potřeba předat informace jiné KO, předání informací proběhne do 3 pracovních dnů;
 - u méně závažných nesouladů do 25 kalendářních dnů.
- 4.3.2 Závažnost podnětu posoudí ministerstvo a požadovanou lhůtu v žádosti o prošetření vždy uvede. Ve výjimečných případech, kdy hrozí prodlení, mohou být lhůty zkráceny.

5. Kontrolní a certifikační mechanismy, opatření při zjištění nesouladu majícího vliv na ekologický status produktu

5.1 Opatření přijatá při podezření na nesoulad nebo jeho zjištění, který má vliv na ekologický status produktu

5.1.1 Opatření podle článku 30 nařízení Rady (ES) č. 834/2007, příp. článku 91 nařízení Komise (ES) č. 889/2008 provede, resp. nařídí kontrolní orgán nebo KO **bez zbytečného odkladu** od doby zjištění nebo podezření.

5.1.2 Dále ohlásí zjištěné nesoulady dle bodů 4.1 a 4.2 tohoto metodického pokynu.

5.2 Seznam porušení a nesrovnalostí, které mají vliv na odebrání, pozastavení nebo omezení certifikátu

V souladu s čl. 92d nařízení Komise (ES) č. 889/2008 ministerstvo stanoví níže uvedený seznam porušení a nesrovnalostí, které se týkají ekologického statusu produktů a odpovídajících opatření, která mají KO uplatnit v případě porušení nebo nesrovnalostí zjištěných u jimi kontrolovaných hospodářských subjektů, které se zabývají ekologickou produkcí.

Seznam porušení a nesrovnalostí, které mají vliv na odebrání, pozastavení nebo omezení certifikátu:

- a) odepření vstupu inspektorovi do podniku, neposkytnutí součinnosti při kontrole (pokud nebylo řešeno výpovědí smlouvy);
- b) podezření nebo potvrzení skutkové podstaty přestupků a správních deliktů, jak jsou uvedeny v § 33 nebo § 33a zákona o ekologickém zemědělství;
- c) další porušení, mezi které patří:
 - nákup konvenčních zvířat v rozporu s pravidly EZ;
 - pastva/chov stejného druhu konvenčních zvířat na ekofarmě, která je v rozporu s pravidly EZ;
 - výroba není časově nebo prostorově oddělena;
 - není dokladovatelný tok surovin a výrobků v podniku;
 - složení zpracovaného výrobku je v rozporu s pravidly EZ;
 - neexistence platné výjimky ministerstva na prováděnou činnost, která výjimkám podléhá;
 - opakované porušení pravidel EZ.

5.3 Pravidla pro zneplatnění certifikátu v případě, že je vydán certifikát nový

V jeden okamžik může být platný pouze jeden certifikát. Pokud je certifikát vydán, předchozí certifikát automaticky pozbývá platnosti, což je viditelně na certifikátu vyznačeno. Jde o stejný postup, který se uplatňuje podle § 22 odst. 2 zákona o ekologickém zemědělství v případě odepření vydání certifikátu. Na nově vydaném certifikátu se viditelně napíše věta: „Dnem vydání tohoto certifikátu končí platnost všech certifikátů a příloh dříve vydaných“.

5.4 Rotace inspektorů při opakovaném výkonu kontrol ekologických podnikatelů

Období, po které nejdéle může konkrétní inspektor kontrolovat stejný podnik, je stanoveno maximálně na **dvě po sobě následující kalendářní roky řádné kontroly**, poté musí podnik kontrolovat jiný inspektor KO. Inspektor se smí na stejnou farmu následně vrátit po uplynutí jednoho kalendářního roku. Za odbornou celkovou zdatnost, etický přístup a bezchybný výkon kontrol inspektora se ministerstvu zodpovídá jeho příslušná KO.

6. Přejídná a závěrečná ustanovení

6.1 Metodický pokyn č. 8/2016 se zrušuje.

6.3 Tento metodický pokyn nabývá účinnosti dnem 1. 6. 2021

V Praze dne 20.5.2021

MINISTERSTVO
ZEMĚDĚLSTVÍ

Těšnov 65/17
110 00 Praha 1- Nové Město
-65-

Ing. Petr Jílek

ředitel Odboru environmentálního
a ekologického zemědělství
Ministerstvo zemědělství